

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 ความเป็นมาของการศึกษา	1-1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	1-2
1.3 ขอบเขตของการวิจัยและวิธีการวิจัย	1-2
1.4 เนื้อหาของรายงานฉบับสมบูรณ์	1-4
บทที่ 2 หลักกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง	2-1
2.1 สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี	2-2
2.2 สิทธิในการดูแลจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2-7
2.3 สิทธิในการฟ้องคดี	2-7
2.4 ผู้มีสิทธิฟ้องคดี	2-10
2.5 แนวทางในการดำเนินคดีสิ่งแวดล้อมและหลักการที่เกี่ยวข้อง	2-14
2.5.1 การฟ้องคดีโดยประชาชน (Citizen Suits)	2-14
2.5.2 การดำเนินคดีแบบกลุ่ม (Class Action)	2-16
2.5.3 การใช้หลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter-Pays Principle หรือ PPP)	2-18
2.5.4 หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability)	2-20
2.5.5 หลักทรัสต์ต่อมหาชน (Public Trust Doctrine)	2-23
บทที่ 3 การประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจในคดีสิ่งแวดล้อม	3-1
3.1 แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจ ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3-1
3.1.1 ความเชื่อมโยงระหว่างเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรธรรมชาติและ เศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม	3-1
3.1.2 กรอบแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับมูลค่าทางเศรษฐกิจของ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3-3
3.1.3 วัตถุประสงค์ในการประเมินมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3-8
3.2 วิธีการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจ	3-11
3.2.1 วิธีการวัดการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพการผลิต (Change in Productivity Approach)	3-11
3.2.2 หลักกว้าง ๆ ของวิธีการวัดความพึงพอใจเปิดเผย (Revealed Preferences) และวิธีวัดความพึงพอใจทางตรง (Stated Preferences)	3-14

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.3 การวิเคราะห์และกำหนดต้นทุนของการหลีกเลี่ยงที่จะเกิดความเจ็บป่วย (Defensive/Avertive)	3-17
3.4 การวิเคราะห์ต้นทุนของความเจ็บป่วย (Cost of Illness)	3-18
3.5 การวิเคราะห์ต้นทุนของการเดินทาง (Travel Cost Method, TCM)	3-23
3.6 การวิเคราะห์มูลค่าทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยใช้ราคาของสินค้าทดแทน (Hedonic Method, HDM)	3-25
3.7 การประเมินมูลค่าที่ไม่ได้เกิดจากการใช้ (Contingent Valuation Method, CVM)	3-26
3.8 การวิเคราะห์เพื่อกำหนดพื้นที่ที่สามารถนำมาทดแทนพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ (Habitat Equivalency Analysis, HEA)	3-27
3.8.1 ความเป็นมาของการวิเคราะห์เพื่อกำหนดพื้นที่ที่สามารถนำมาทดแทนพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ (Habitat Equivalency Analysis, HEA)	3-27
3.8.2 กรอบการวิเคราะห์ของ HEA	3-29
3.8.3 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ตามกรอบของ HEA	3-31
3.9 การโอนมูลค่าที่ได้ประเมินภายใต้การศึกษาอื่น (Benefit Transfer)	3-33
3.9.1 การโอนค่าแบบ point estimate	3-33
3.9.2 วิธีการโอนค่าเฉลี่ยของมูลค่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (Central Tendency)	3-36
3.9.3 ใช้มูลค่าที่ทางการได้ให้การรับรองแล้ว	3-37
3.9.4 การโอนมูลค่าโดยใช้สมการการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ (Function Transfer)	3-37
3.9.5 ประเด็นที่ควรคำนึงถึงเมื่อใช้ Benefit Transfer	3-40
3.10 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจและแนวคิดเกี่ยวกับมูลค่าปัจจุบัน (Present Value)	3-42
3.10.1 ประเภทของผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจ	3-42
3.10.2 แนวคิดเกี่ยวกับมูลค่าปัจจุบันและอัตราคิดลด	3-46
3.11 ประสพการณ์เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ในการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจ	3-48
3.12 มูลค่าของชีวิตทางสถิติ (Value of Statistical Life: VSL)	3-64

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 กฎหมายของต่างประเทศในการประเมินมูลค่าความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อม	4-1
4.1 กฎหมายของสหรัฐอเมริกาและการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสนับสนุนกระบวนการตัดสินใจด้านสิ่งแวดล้อม	4-1
4.1.1 กฎหมายของสหรัฐอเมริกา	4-1
4.1.2 ความเป็นมาของการใช้ผลการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรมในสหรัฐอเมริกา	4-10
4.1.3 การประเมินมูลค่าความเสียหายตามแนวคิดของนักวิชาการที่สำคัญทางด้านเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม	4-19
4.1.4 ประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้ผลการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ในคดีสิ่งแวดล้อม	4-25
4.2 กรอบกฎหมายของสหภาพยุโรป	4-39
4.2.1 ความเป็นมาของ White Paper on Environmental Liability	4-39
4.2.2 หลักการการชดเชยมูลค่าความเสียหาย	4-41
4.2.3 ความแตกต่างระหว่าง EU Directive กับระบบของสหรัฐอเมริกา	4-42
4.2.4 เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ในการประเมินมูลค่าความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติในคดีสิ่งแวดล้อมในสหภาพยุโรป	4-43
4.3 กฎหมายของประเทศญี่ปุ่น	4-45
บทที่ 5 กฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวกับการประเมินมูลค่าความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อม	5-1
5.1 ขอบเขตของค่าเสียหาย	5-1
5.1.1 ขอบเขตของค่าเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน	5-1
5.1.2 ขอบเขตของค่าเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติ	5-25
5.2 มูลค่าความเสียหายในคดีสิ่งแวดล้อม	5-31
5.2.1 มูลค่าความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน	5-31
5.2.2 มูลค่าความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	5-35
5.3 กระบวนการศาลในการกำหนดความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อม	5-36
5.3.1 การนำสืบพยาน	5-36
5.3.2 การใช้ดุลพินิจโดยศาล	5-39
5.3.3 การระงับข้อพิพาทด้านสิ่งแวดล้อม	5-40
5.4 ผู้มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหาย	5-43

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.5 วิเคราะห์หลักเกณฑ์ รูปแบบ และวิธีการในการประเมินค่าเสียหาย ในคดีสิ่งแวดล้อม	5-44
5.5.1 การใช้วิธีการทางเศรษฐศาสตร์ในกระบวนการศาล	5-45
5.5.2 การปรับปรุงวิธีการแสวงหาข้อเท็จจริงของศาล	5-45
5.5.3 พยานผู้เชี่ยวชาญ	5-47
5.5.4 ระบบการเรียกร้องค่าเสียหายในคดีสิ่งแวดล้อม	5-48
5.5.5 ค่าสินไหมทดแทน	5-50
5.5.6 ค่าเสียหาย / ค่าปรับในเชิงลงโทษ	5-52
5.5.7 มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการพิพาท	5-54
5.5.8 การชำระค่าเสียหาย หรือการบังคับคดีเกี่ยวกับเรื่องค่าเสียหาย สิ่งแวดล้อม	5-55
5.5.9 กองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหาย	5-58
5.5.10 การแก้ไขคำพิพากษา	5-58
5.6 ข้อเสนอแนวคิดในการปรับปรุงกฎหมาย	5-59
5.6.1 การพิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	5-60
5.6.2 การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง	5-61
5.6.3 การแก้ไขพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535	5-62
5.6.4 การยกร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อม	5-65
5.6.5 การจัดตั้งศาลสิ่งแวดล้อม	5-66
บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะ	
6.1 สรุปผลการศึกษาด้านกฎหมาย	6-1
6.1.1 ประเด็นที่เกี่ยวกับขอบเขตของค่าเสียหายทางด้านสิ่งแวดล้อม	6-1
6.1.2 ประเด็นที่เกี่ยวกับมูลค่าความเสียหายในคดีสิ่งแวดล้อม	6-4
6.1.3 ประเด็นที่เกี่ยวกับกระบวนการศาลในการกำหนดมูลค่าความ เสียหายด้านสิ่งแวดล้อม	6-4
6.1.4 ข้อจำกัดของการฟ้องคดีสิ่งแวดล้อม	6-5
6.1.5 ผลการวิเคราะห์หลักเกณฑ์ รูปแบบ และวิธีการในการประเมิน ค่าเสียหายในคดีสิ่งแวดล้อม	6-5
6.1.6 แนวคิดในการปรับปรุงกฎหมาย	6-6

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
6.2 สรุปข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินมูลค่าความเสียหายจากการสัมมนา	6-8
6.3 ข้อเสนอแนะด้านกฎหมาย	6-17
6.4 แนวทางของการใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ในการประเมินมูลค่าความเสียหาย	6-22
6.4.1 หลักการทั่วไป	6-22
6.4.2 การทำความเข้าใจตรงกันในประเด็นหลัก ๆ	6-24
6.4.3 การเตรียมพร้อมเพื่อการใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ในการประเมินมูลค่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	6-25
6.5 สรุปวิธีการประเมินมูลค่าเศรษฐกิจของความเสียหายต่อฐานทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม	6-25

บรรณานุกรม

ภาคผนวก 1 : รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุม

ภาคผนวก 2 :

- ก) การประเมินมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในสถานที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยการวิเคราะห์ต้นทุนของการเดินทาง (Travel Cost Method, TCM)
- ข) การประเมินมูลค่าที่ไม่ได้เกิดจากการใช้ โดยใช้ Contingent Valuation Method (CVM)

ภาคผนวก 3 : แหล่งข้อมูลสำหรับ Benefit Transfer

- ก) การประเมินมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในสถานที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยการวิเคราะห์ต้นทุนของการเดินทาง (Travel Cost Method, TCM)
- ข) การประเมินมูลค่าที่ไม่ได้เกิดจากการใช้ โดยใช้ Contingent Valuation Method (CVM)